

Лексикални средства за манипулация в медийния текст (case study)

Тодор Беленски

Факултет по журналистика и масова комуникация
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
имейл: todor.belenski@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.58894/NYMW8899>

Абстракт. В статията са представени техниките за манипулация и използваните лексикални средства като инструментариум в контекста на изследване на разделителните линии за паметта на Гоце Делчев между България и Северна Македония. Този труд е с методологичен и приложен характер; в никакъв случай не е изчерпателен, защото е ориентиран към представяне на основни знания. Разясняват се принципите на представяне на медийни публикации по темата, представени през призмата на проучване за годишнина от честването на паметта на Гоце Делчев. Целта на изследването е сравнение на представянето на честванията на историческата личност като база за по-сериозно проучване на нагласите и стереотипите в двете общества.

Ключови думи: език, манипулация, подход, медии

Манипулацията като феномен

Манипулацията в медийния текст е широко разпространена техника, използвана за влияние върху общественото мнение. Лексикалните средства, които се използват за манипулация, са разнообразни и включват използването на специфични думи, фрази и стилове на изразяване. Настоящото изследване разглежда тези средства чрез казуса за честването на паметта на Гоце Делчев, важна фигура в историята на България и Северна Македония. Този конфликт предоставя интересен пример за анализ на лексикалната манипулация, тъй като двете страни имат различни исторически интерпретации и национални интереси.

Манипулацията действа скрито, неявно и като такава е неосъзната от обекта. Както е установил Жан Бодрияр, манипулацията е неуловима в своите кръгови метаморфози, тя е „променливо основание“, „универсален симулакрум“ (Бодрияр 1991: 23). Като общонаучно понятие „въздействието“ е по-широко от „манипулация“, действието „манипулация“ е производно на „въздействие“. „Въздействие“, най-

общо, означава „всяко действие над определен обект“, включително и в неживата природа. Моето становище е, че в хуманитарната сфера двете понятия са синоними и като такива ще ги ползвам в статията.

Методология

За целите на настоящото изследване е проведен анализ на медийни публикации от България и Северна Македония, свързани с честванията на Гоце Делчев. Избрани са статии от различни медии, включително официални държавни източници и независими медии. Използван е метод на критичен дискурс анализ за идентифициране и класифициране на лексикалните средства за манипулация.

Използваният метод в проучването е т.нар. case study, който представлява детайлно изследване на казус, за да се търсят на базата на конкретния случай обобщения на моделите на манипулация и причините за появата и функционирането на този езиков феномен. Смисълът на подобен тип проучване е да се разбере колкото е възможно повече за индивид или група, така че резултатите да могат да се генерализират. Изготвена е регистрационна карта за отразяване на текстовия корпус на изследването.

Контекст

Отношенията между България и Северна Македония са цялостно сложен и многоаспектен казус. Те могат да бъдат предмет на различни изследвания в историческа, социална, икономическа, политическа перспектива. Цел на изследването е да установи и анализира използваните езиково-стилистични похвати за манипулация в медийното отразяване на отношенията между България и Северна Македония. За изходна точка послужи конкретно изследване на медийния дискурс по повод на честванията на паметта на легендарния войвода Гоце Делчев и медийните реакции.

Гоце Делчев е значима историческа фигура за България и Северна Македония, и неговата памет често става обект на спорове и различни интерпретации. Аналитичните статии в медиите на двете страни често използват разнообразни лексикални средства за манипулация, с цел да формират общественото мнение и да подкрепят определени националистически или политически позиции.

Обект на изследването са аналитичните текстове в различни медии, посветени на посещението на български делегация в Македония по повод на честване на годишнина на историческа личност. Събитието е от 4 февруари 2023 г., когато българска делегация не е допусната да премине границата със Северна Македония, за да отдаде почит на

изтъкнатия революционен деец Гоце Делчев. Нещо повече, срещу български граждани е упражнено физическо насилие, а част от тях получават забрани да посещават страната. Следват множество реакции от двете държави – както институционални, така и медийни.

Теория на манипулацията в медиите

В. Бондиков разглежда манипулацията не просто като тактически ход, но и като стратегия: „Манипулацията е вид насочено психологическо въздействие чрез изказване на истината или на част от нея, осъществяващо се в процеса на комуникация по ненасилствен път. Тя е едновременно вид комуникационна стратегия и се използва като средство, с помощта на което се постига предварително поставена цел. Не може да се разглежда извън комуникационен контекст. Тя е тактическо средство, като комуникационна стратегия и начин на общуване, изказване на едно твърдение, което е истина или съдържа част от истината“ (Бондиков 2007: 23).

В този контекст В. Бондиков пише, че между внушението и манипулацията често се поставя знак на равенство, защото в основата на двете стои психологическото въздействие, но те не са тъждествени процеси.

Според определението на Ж. Бодрияр манипулацията е неуловима в своите кръгови метаморфози, тя е „променливо основание“, „универсален симулакрум“ (Бодрияр 1991: 23).

Съвременните обществени отношения, твърди Жан Бодрияр, дори не са отношения на убеждаване (на пропаганда и реклама), а отношения на разубеждаване и задържане. Манипулиращото информационно въздействие се извършва така, че мислите, идеите, образите да бъдат внедрени и закрепостени в съзнанието на субекта като несъмнени и вече доказани. Механизмът му се състои в преднамерено създаване на пасивност към информационния обект чрез разконцентриране на вниманието с изобилие на информация, чрез афективното ѝ поднасяне, чрез изкуствено хипертрофиране на престижа на източника и чрез игнориране на други възможни източници.

За по-добра ориентация в материята ще покажа типология на лексикалните средства за манипулация, подобна на използваната от професор Андреана Ефтимова, касаеща политическите евфемизми и дисфемизми (Ефтимова 2014).

Типология на лексикалните средства за манипулация

1. Емоционално заредени думи

- Използването на думи, които носят силни емоционални конотации, за да предизвикат определена реакция от аудиторията. Например, „герой“ срещу „сепаратист“ в контекста на Гоце Делчев.

2. Евфемизми и дисфемизми

- Евфемизмите омекотяват негативни факти или събития, докато дисфемизмите ги подчертават. Например, „освободител“ срещу „въстаник“.

3. Фрейминг (рамкиране)

- Изборът на думи и фрази, които структурират какво да бъде акцентирано и как да бъде представено. Това включва начина, по който медиите представят исторически личности и събития.

4. Лейблинг (етикетиране)

- Поставянето на етикети, които свързват личности или групи с определени характеристики или действия. Например, „български революционер“ срещу „македонски борец за свобода“.

Аналитични текстове от македонската периодика

Публикация № 1 (вж. Приложение 1). Три дни преди ексцесиите около честването на паметта на Гоце Делчев в македонското издание „Република“ излиза анализ на историка професор Никола Жежев, озаглавена „Проф. Жежев: Македонците и Бугарите не трябва заеднички да го чествуват Гоце Делчев“ (Жежев 2023). Формалният повод за написването на статията е възможността за общи чествания на паметта на почитана и от двете страни личност. Основната му теза е, че революционната дейност на Гоце Делчев няма допирни точки с българската история, освен понякога физическото му присъствие в София и в някои по-малки градове в България.

Авторът на текста посочва, че иска да вярва, че няма да има инциденти, въпреки че по предварителна информация е възможно да се случи такова нещо. Професорът призовава македонците да не се поддават на провокации. В статията той твърди, че Република Северна Македония се намира в отбранително положение спрямо България и Гърция в защита на историята си. Посочва още, че това поколение македонци са загубили битката, но войната трябва да продължи. Относно инцидента с пребития секретар на клуб „Цар

Борис III" Християн Пендиков, който се е чувствал българин, професор Жежов заявява, че причина за този инцидент всъщност са изборите в България.

Веднага правят впечатление най-често използваните ключови думи и изрази, които използва историкът. Сред тях са *инциденти, насилие, провокации, битка, отбрана и политическа употреба*. Формалният повод за написването на статията е възможността за общи чествания на паметта на почитана и от двете страни личност.

За самите чествания обаче се говори само в началото на анализа, а в следващите редове всеки използван термин създава впечатление за противопоставяне и конфликт. Тотално липсва дори антитеза за сближаване, добросъседски отношения и дори думи от лексикалното поле за толерантност отсъстват от текста.

Публикация № 2. Два дни по-късно, само ден преди честванията, отново в същото издание „Република“ се появява друг анализ, озаглавен „Проф. Катерина Тодороска: Гоце Делчев не може да се слави заеднички со Бугарија“ (Тодороска 2023). Този път анализът е на проф. д-р Катерина Тодороска от Института за национална история, но сякаш е огледално на предишното. Тя също твърди, че Гоце Делчев няма нищо общо с България и с българите. Тя приема желанието за съвместни чествания като опит да бъде наложено нещо, което няма общо с истината, и го приема като васално поведение. Поведението на България тя разчита като изнудване и шантаж, а нейната страна – като заложник на това. Няколко пъти използва определението „агресивно“ за отношението на България, както и че „што македонскиот народ веќе не толерира никој да му наметнува, никој да го малтретира со некои ставови за кои нема потреба да се дискутира“ (че македонският народ вече не търпи някой да му се налага, да го тормози с някакви възгледи, които нямат нужда от обсъждане). Професор Тодороска директно обвинява българската политика, че носи разделение и „зла кръв“ между народите. Позицията на България по историческите въпроси тя окачествява като пропаганда. Най-често използваните термини в нейния анализ са *агресия, тормоз, налагане, изнудване и пропаганда*. Отново липсва всякаква антитеза, свързана с приятелски намерения и съжителство. Честванията и в този случай се появяват само в началото като информационен повод за анализа.

Публикация № 3. Но все пак само едно издание в съседната държава не може да е меродавно за цялостен анализ, защото може да има определена редакционна политика. Много сходни анализи обаче се виждат в доста различни други издания в страната. На 24 септември

2022 г. в изданието „Плюс инфо“ излиза анализ на Ристо Никовски, озаглавен „Зошто Бугарија инсистира заедно да чествуваме настани и личности?“ (Никовски 2022). Основната теза в него е, че София насилствено налага съвместното празнуване, защото то е коронното доказателство, че историята ни е обща, което ще рече – българска. В анализа така и не е уточнено в какво се изразява насилственото налагане. Никовски пише, че „ако Гоце се борел за слобода на Македонците, што е непобитна вистина, тој во никој случај не може да биде бугарски херој! Тие никогаш не признале, ниту ќе признаат, дека постојат Македонци и, како таков, тој може да биде само нивни – душман“. И в тази статия се говори за изнудване и ултиматуми от България, а договорот за добросъседство е окачествен като договор за непријателство. Нещо повече, дори се говори за стратегия за унищожаване на македонците. „Со договорот, итрите Бај Гањовци започнаа да ја финализираат својата 150 години стара стратегија за разнебитување на Македонците“, пише още в анализа на Никовски. Освен *агресия*, *изнудване* и *война*, другите най-често употребявани думи в анализа са *измами* и *мерзости*, както и *унищожение*. Тонът е доста втвърден и красноречив.

Аналитични текстове от българската периодика

Обективният анализ изисква същият критичен подход и към медийната реалност у нас.

Публикация № 1 (вж. Приложение 2). В свой анализ относно честванията за паметта на Гоце Делчев Росен Петров пише доста остър анализ за „24 часа“. Още заглавието му е доста красноречиво – „Ако мразите българите, мразите и Гоце Делчев“ (Петров 2023). В анализа се използват изрази като „антибългарска истерия“, както е описано и насилието, насочено към граждани на Република Северна Македония с българско самоопределение. Но се забеляза и една много съществена разлика. В анализа на Петров, за разлика от тези на историците от другата страна, има и конкретни цитати от изказвания на Гоце Делчев, както и писмото на баща му Никола Делчев до българското Народно събрание от 1914 г. Тоест освен твърдения и обвинения са използвани и исторически извори, които да бъдат в подкрепа на защитаваната теза.

Публикация № 2 (вж. Приложение 2). Доста интересен подход в интерпретацията за събитието прави Зорница Илиева за изданието „Анализи“ (Илиева 2022) . Поставеното заглавие е „За Гоце Делчев с достойнство“, а подходът в анализа е силно саркастичен и ироничен. Тя поставя акцент върху нарушените обещания за съвместни чествания. Авторката поставя в кавички „новото начало“ в

отношенията и „надграждането“ на контактите между Повардарие и старото Отечество. Вложената конотация в изписаните думи и изрази е смесена. Често използвани такива с негативен привкус са „болка“, „чужда намеса“ и „наведени глави“. Но има и доста такива с положително разбиране за „достойнство“, „връзки“ и „компромис“. Друга основна разлика между анализа на Зорница Илиева и тези на македонските ѝ колеги е критичността към действията на родното правителство. Тук обвинителният тон не е насочен единствено и само спрямо съседната страна.

Публикация № 3 (вж. Приложение 2). Пространен анализ относно юбилея от паметта на Гоце Делчев прави потомъкът на македонски българи Методий Иванов (Иванов 2020). Още в самото начало е описана целта на този материал – да даде насока как могат да бъдат преодолените трудностите в работата на съвместната мултидисциплинарна експертна комисия по историческите и образователни въпроси на България и Северна Македония. И в тази статия не липсва откровено обвинителен тон към властите в Северна Македония и местните историци, изразена чрез изрази като „отказват да приемат историческите факти“ и „неконструктивно становище“, което „възпрепятства работата на учените, а оттам и самото изпълнение на Договора за добросъседство“. Но тезата отново е аргументирана с множество исторически извори относно произхода и самосъзнанието на Гоце Делчев. Цитирани са извори от десетки негови съвременници, сред които Климент Шапкарев, Гьорче Петров, Симеон Радев, Никола Малешевски, Пейо Яворов (първ биограф на Гоце Делчев), Мицо Андонов, Милан Антонов (племенник на Гоце Делчев), Георги Попхристов (легендарен ВМОРО войвода, водач на Илинденското въстание в Леринско) и други.

В статията е отправен и апел към българското правителство да бъде използвана възможността, залегнала в чл. 12 от Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и Република Македония, а именно – „всяка от договарящите се страни може при необходимост да предложи организирането на допълнителни срещи на Съвместната междуправителствена комисия“.

Съгласно чл. 8 от подписания през 2017 г. Договор за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Република България и Република Македония (Договор... б.д.), целта на работата на специално създадената съвместна експертна комисия е „да допринесе за обективното, основаващо се на автентични и основани на доказателства исторически извори, научно тълкуване на историческите събития“. Проектът на договора е достъпен на

страницата на българското правителство
https://www.gov.bg/files/common/Dogovor-RM-RB_1.pdf .

Поляризация на аудиториите

Резултатът от обвинителния и деконструктивен тон води до сериозно поляризиране на гражданите от двете страни, като можем да ги групираме в няколко направления.

- 1. Укрепване на националните идентичности:** чрез използването на горепосочените лексикални средства, политиките и медиите в двете държави успяват да затвърдят и дори да засилят националните идентичности на своите аудитории. Това създава усещане за противопоставяне и намалява възможностите за диалог.
- 2. Разпространение на стереотипи:** лексикалните манипулации водят до създаването и разпространението на стереотипи за „другите“, които са представени като врагове или заплахи. Тези стереотипи укрепват вътрешногруповата идентичност и засилват противопоставянето.
- 3. Емоционално заредени дискурси:** лексиката, използвана в медийното отразяване на отношенията между двете страни, често е наситена с емоции, които провокират страх, омраза или възмущение. Това увеличава емоционалното напрежение и затруднява рационалния и конструктивен диалог.
- 4. Затвореност в информационни балони:** аудиториите в двете държави често са изолирани в собствените си информационни балони, където получават само селективна информация, подкрепяща техните съществуващи убеждения и предразсъдъци. Това се засилва от манипулативната лексика и води до затворен кръг на взаимно недоверие.

За по-голяма задълбоченост на изследването ще добавя допълнителен изследователски контекст. Професор Анастасия Петрова пише в „Езикови средства за манипулация в българските медии„ (Петрова 2019), че особено опасни средства за манипулация са демонизирането. По отношение на Северна Македония тя посочва конкретно използвани езикови термини като „узурпиране на историята“, „фалшифициране на факти“.

Д. Георгиев разкрива езиковият похват на изопачаването в своя труд „Политическа реторика и медийни стратегии в Република Северна Македония“ (Георгиев 2021). Това се случва чрез използването на

термините „присвояване на идентичност“ и „историческа некоректност“. Също така той отбелязва като феномен преувеличаване на македонската идентичност на Гоце Делчев.

Заклучение

Анализът показва, че за едно и също събитие може да има много различен прочит и последващи изводи. По отношение на сложните отношения между България и Северна Македония конкретното събитие е просто част от един процес с много пластове и историческо натрупване.

Лексикалните средства за манипулация играят ключова роля в засилването на поляризацията между България и Северна Македония. Тези средства не само затрудняват диалога и сътрудничеството между двете държави, но и водят до дълбоки разделения в обществата им. Преодоляването на тази поляризация изисква усилия от страна на политици, медии и граждани за използване на по-умерена и конструктивна реч, която насърчава взаимното разбиране и уважение.

Все пак прави впечатление, че в някои от посочените анализи от българска страна има призови за диалог, които могат да се усетят и през използваните ключови думи и изрази – родови връзки, приятелство, добросъседство, компромис, достойнство. Конкретно това прави впечатление при аналитичните текстове на Зорница Илиева и Методий Иванов (вж. Приложение 2).

Но общата рамка на противопоставяне не може да бъде отречена. В това число използваните от българските медии и официални лица думи и изрази, които другата страна възприема за обидни и принизяващи националното достойнство.

Настоящото изследване взема като предмет конкретно събитие, но може да послужи като врата към още по-задълбочено проучване върху цялостния медиен контекст, отразяващ отношенията между двете страни. Използваните думи и изрази са важни, защото, от една страна, могат да бъдат ключ към разрешаване на конфликти, но от друга, могат и да създават фалшиви реалности. Затова и боравенето с тях е отговорност на журналистите и редакторите, които всекидневно отразяват конфликти и от които зависи формирането на общественото мнение.

Въпреки че и в двете страни се използват подобни техники, специфичните формулировки и акценти отразяват различията в историческите интерпретации и политическите цели.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

Регистрационна карта на използваните в изследването публикации от македонската периодика

	Данни за публикацията (автор, заглавие, издание, дата, година)	Повод	Тематична прогресия	Коментирани участници в събития	Обозначения на другите (ключови думи)	Обозначения на своите (ключови думи)
1	Професор Н. Жежов „Проф. Жежов: Македонците и Бугарите не трябва заеднички да го чествуват Гоце Делчев“ // в. Република, 01, 02.2023г.	Възможност за обществения на паметта на почитана и от двете страни личност	Инциденти	Българи и македонци, честваш и паметта на Гоце Делчев	инциденти, насилие, провокации	отбранително положение и защита (за Р. Северна Македония), битка и война

			Пребит ият българ ин Христи ян Пендик ов	Христия н Пендико в	<i>политич еска употреб а</i>	
2	Проф. Катерина Тодороска: Гоце Делчев не може да се слави заеднички со Бугарија, в. Република 03.03.2023г.	Възмо жност за общи чества ния на паметт а на почита на и от двете страни личнос т	Съдебн и процес и в европе йски съдили ща срещу Българ ия	Българи и македон ци, честващ и паметта на Гоце Делчев	<i>агресия, тормоз, налаган е, изнудва не и пропага нда</i>	<i>отбрани телно положе ние и защита (за Р. Северна Македо ния), битка и война</i>

3	Ристо Никовски: „Зошто Бугарија инсистира заедно да чувствуваме настани и личности?“ 24.09.2022г.	Възможност за обществения на паметта на почитана и от двете страни личност	Стратегия за унищожение на македонците	Българи и македонци, честваш и паметта на Гоце Делчев	<i>агресия, тормоз, налагане, изнудване и пропаганда</i>	<i>отбранително положение и защита (за Р. Северна Македонија), битка и война</i>
---	---	--	--	---	--	--

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Регистрационна карта на използваните в изследването публикации от българската периодика

	Данни за публикацията (автор, заглавие, издание, дата, година)	Повод	Тематична прогресия	Коментирани участници в събитието	Обозначения на другите (ключови думи)	Обозначения на своите (ключови думи)

3.	Росен Петров: Ако мразите българите, мразите и Гоце Делчев/ /в.24 часа, 30.01.2023г.	Историческите предпоставки за събитията	Обременост от историята	Българи и македонци, честващи паметта на Гоце Делчев	<i>антибългарска истерия</i>	<i>самоопределение, историческа памет</i>
			Последваща истерия	<i>властие в Република Северна Македония</i>	<i>насилие над българите</i>	<i>приобщаване</i>

4.	Зорница Илиева: „За Гоце Делчев с достойнство“ // Анализ и, 04.02.2022г.	Възможност за обществения на паметта на почитан а и от двете страни личност	Чужда намеса в отношенията	Официалните лица от двете страни	болка“, „чужда намеса“ и „наведе ни глави“	достойнство, връзки, компромис
3	Методи й Иванов: Какъв беше Гоце Делчев – историческата истина от първа ръка // Война и мир, 29.10.2020г.	Възможност за обществения на паметта на почитан а и от двете страни личност	Организация на съвместна среща на учените от двете страни	Историческите групи от Българи я и Северна Македония	неконструктивни и становища, въпрепятстване на работата на учените	приятелства, добросъседство, сътрудничество

Препоръки

Лексикалната манипулация в медиите може да има дълготрайни ефекти върху общественото мнение и националната идентичност. Чрез използването на емоционално натоварени думи, хиперболи и демонизации, медиите могат да насаждат определени възприятия и нагласи, които трудно се променят. Това е особено видно в контекста на честванията на исторически фигури като Гоце Делчев, където историческата истина често е изкривена в полза на националистическите наративи.

За да се избегне манипулацията, е важно читателите да развиват критично мислене и да са наясно с различните техники за манипулация, използвани в медиите. Образованието и медиалната грамотност играят ключова роля в този процес, като помагат на хората да разпознават манипулативните практики и да оценяват информацията обективно.

Разпознаването и разбирането на манипулативните техники е от съществено значение за критичното възприемане на медийната информация и за избягване на манипулациите.

Четвъртата власт, каквато роля трябва да изиграват медиите в едно общество, често търси сензационния елемент що се отнася до политиките на България спрямо Северна Македония и обратното. Всичко това се превръща в удобна предпоставка за редица български медии. Възползвайки се с комерсиална цел, множество телевизии и печатни издания често обръщат внимание на скандална, дори конспиративна информация, за да спечелят от ситуацията.

Медийните схващания в процесите, наблюдавани през българо-северномакедонските отношения от които антибългарските/антисеверномакедонските настроения са неизменен фактор, са отражение на общественно-политическия дискурс. Но ако медиите са само огледало, те не са реален коректив и четвърта власт. Медиите могат да въздействат и моята препоръка за по-нататъшно изследване е именно как може журналистиката да бъде не проводник на разделение, а точно обратното – да гради мостове.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бодрияр 1991:** Бодрияр, Ж. Предшествието на симулакрума – В: *Философия*, № 4, 1991, 15 – 25.
[**Bodriyar 1991:** Bodriyar, Zh. Predshestviето na simulakruma – V: *Filosofia*, № 4, 1991, 15 – 25.]
- Бондиков 2007:** Бондиков, В. *Манипулации и комуникация*. София: Ciela, 2007. [Bondikov 2007: Bondikov, V. Manipulatsii i komunikatsia. Sofia: Ciela, 2007.]

Георгиев 2021: Георгиев, Д. *Политическа реторика и медийни стратегии в Република Северна Македония*. Скопие: Академски печат. [Georgiev 2021: Georgiev, D. Politicheska retorika i mediyni strategii v Republika Severna Makedonia. Skopie: Akademski pechat.]

Договор... б.д.: ДОГОВОР ЗА ПРИЯТЕЛСТВО, ДОБРОСЪСЕДСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА https://www.gov.bg/files/common/Dogovor-RM-RB_1.pdf [Dogovor... б.д.: DOGOVOR ZA PRIYaTELSTVO, DOBROSASEDSTVO I SATRUDNICHESTVO MEZhDU REPUBLIKA BULGARIA I REPUBLIKA MAKEDONIA https://www.gov.bg/files/common/Dogovor-RM-RB_1.pdf]

Ефтимова 2014: Ефтимова, А.: Doublespeak: Политическата коректност или език на лъжата в политическия дискурс (Анализ на медийните му прояви – В: *Литернет*, № 8 (177), 08.08.2014. ISSN 1312-2282 <https://litenet.bg/publish9/aeftimova/doublespeak.htm> [Eftimova 2014: Eftimova, A.: Doublespeak: Politicheskata korektnost ili ezik na lazhatata v politicheskia diskurs (Analiz na mediynite mu proyavi – V: *Litenet*, № 8 (177), 08.08.2014. ISSN 1312-2282 <https://litenet.bg/publish9/aeftimova/doublespeak.htm>]

Жежов 2023: Жежов, Н. Проф. Жежов: Македонците и Бугарите не треба заеднички да го чествуваат Гоце Делчев. – В: *Република*, 01.02.2023. <https://republika.mk/vesti/makedonija/prof-zhezhov-makedontsite-i-bugarite-ne-treba-zaednichki-da-go-chestvuvaat-gotse-delchev/> [Zhezhov 2023: Zhezhov, N. Prof. Zhezhov: Makedontsite i Bugarite ne treba zaednichki da go chestvuvaat Gotse Delchev. – V: *Republika*, 01.02.2023. <https://republika.mk/vesti/makedonija/prof-zhezhov-makedontsite-i-bugarite-ne-treba-zaednichki-da-go-chestvuvaat-gotse-delchev/>]

Иванов 2020: Иванов, М. Какъв беше Гоце Делчев – историческата истина от първа ръка. – В: *Война и мир*, 28.10.2020. <https://voinaimir.info/2020/10/gotze-delchev-bulgarian/> [Ivanov 2020: Ivanov, M. Kakav beshe Gotse Delchev – istoricheskata istina ot parva raka. – V: *Voyna i mir*, 28.10.2020. <https://voinaimir.info/2020/10/gotze-delchev-bulgarian/>]

Илиева 2022: Илиева, З. Зорница Илиева: За Гоце Делчев с достойнство. – В: *Анализи*, 04.02.2022. <https://analizi.bg/зорница-илиева-за-гоце-делчев-с-достой/> [Ilieva 2022: Ilieva, Z. Zornitsa Ilieva: Za Gotse Delchev s dostoynstvo. – V: *Analizi*, 04.02.2022. <https://analizi.bg/zornitsa-ilieva-za-gotse-delchev-s-dostoy/>]

Никовски 2022: Никовски, Р. Зошто Бугарија инсистира заедно да чествуваме настани и личности? – В: *+инфо*, 24.09.2022. <https://plusinfo.mk/zoshto-bugari-a-insistira-zaedno-da-chestvuvame-nastani-i-lichnosti/> [Nikovski 2022: Nikovski, R. Zoshto Bugarija insistira zaedno da chestvuvame nastani i lichnosti? – V: *+info*, 24.09.2022. <https://plusinfo.mk/zoshto-bugari-a-insistira-zaedno-da-chestvuvame-nastani-i-lichnosti/>]

Петров 2023: Петров, Р. Ако мразите българите, мразите и Гоце Делчев. – В: *24 часа*, 30.01.2023. <https://www.24chasa.bg/mneniya/article/13634571> [Petrov 2023: Petrov, R. Ako mrazite balgarite, mrazite i Gotse Delchev. – V: *24 chasa*, 30.01.2023. <https://www.24chasa.bg/mneniya/article/13634571>]

Петрова 2019: Петрова, А. *Езикови средства за манипулация в българските медии*. Варна: Университетско издателство. [Petrova 2019: Petrova, A. Ezikovi sredstva za manipulatsia v balgarskite medii. Varna: Universitetsko izdatelstvo.]

Тодороска 2023: Тодороска, К. Проф. Катерина Тодороска: Гоце Делчев не може да се слави заеднички со Бугарија. – В: *Република*, 03.05.2023. <https://republika.mk/vesti/makedonija/prof-katerina-todoroska-gotse-delchev-ne-mozhe-da-se-slavi-zaednichki-so-bugarija/> [Todoroska 2023: Todoroska, K. Prof. Katerina Todoroska: Gotse Delchev ne mozhe da se slavi zaednichki so Bugarija. – V: *Republika*, 03.05.2023. <https://republika.mk/vesti/makedonija/prof-katerina-todoroska-gotse-delchev-ne-mozhe-da-se-slavi-zaednichki-so-bugarija/>]

Lexical tools for manipulation in the media text (case study)

Todor Belenski
Faculty of Journalism and Mass Communication
Sofia University „St. Kliment Ohridski”
email: todor.belenski@gmail.com

Abstract: The article presents the techniques of manipulation and the lexical tools used as a toolkit, in the context of research on the dividing lines for the memory of Gotse Delchev between Bulgaria and North Macedonia. This work is methodological and

applied; it is by no means exhaustive because it is oriented towards presenting basic knowledge. The principles of presentation of media publications on the subject, presented through the prism of research for the anniversary of the commemoration of Gotse Delchev, are explained. The purpose of the research is a comparison of the presentation of the celebrations of the historical person, as a basis for a more serious study of the attitudes and stereotypes in the two societies.

Keywords: language, manipulation, approach, media